
Nederland de meest concurrerende economie van Europa: Nederland op de 4^e plaats van de mondiale concurrentie-index van het World Economic Forum door een sterke open en dynamische economie

Blijvende groei in de economische omgeving van vandaag de dag is onzeker en complex. Het herstel is nog steeds kwetsbaar door nieuwe risico's en mogelijke schokken. De grenzen van de globalisering zijn bereikt, steeds meer landen grijpen terug naar protectionistische maatregelen, en handelsoorlogen tussen de VS en China remmen de economische groei. Tevens zien we een groeiende ongelijke verdeling van economische groei, grote verschillen in kennis en vaardigheden tussen generaties, oneerlijke verdeling van kapitaal en verkwisting van natuurlijke hulpbronnen. Ook de noodzakelijke investeringen en gerealiseerde stijging in productiviteit blijven nog steeds achter.

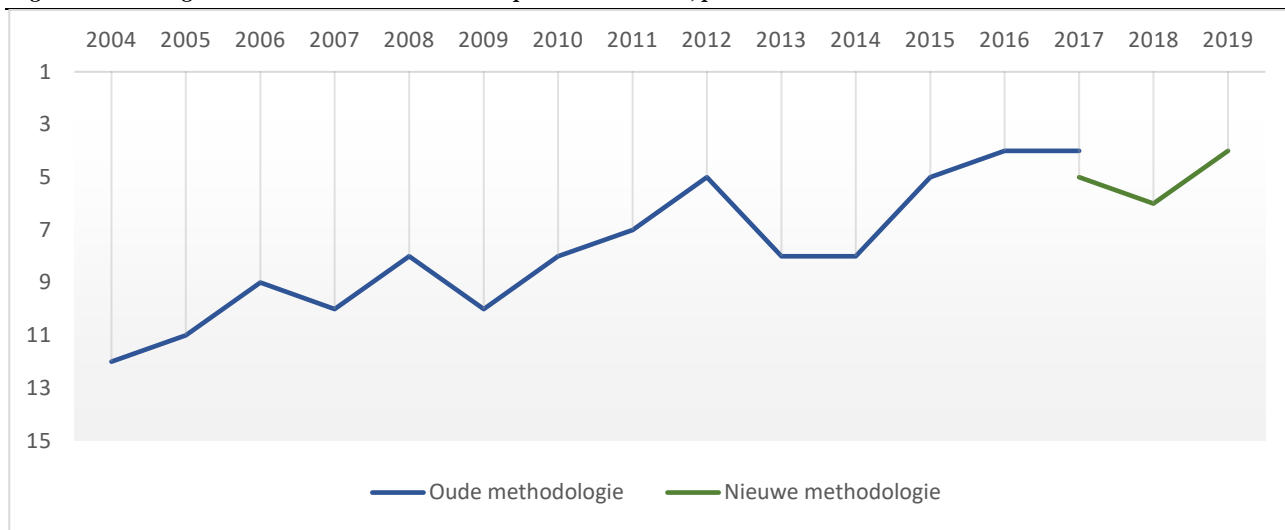
De vierde industriële revolutie

Toch zijn er talloze nieuwe mogelijkheden voor productiviteitsverhoging en economische groei. Gebaseerd op digitale platformen ontwikkelt zich volgens Volberda “een vierde industriële revolutie die gebaseerd is op een convergentie van digitale, fysieke en biologische technologieën”. Disruptieve technologieën zoals Artificiële Intelligentie, Biotechnologie, Internet of Things, Robotisering en 3D-printing zullen nieuwe economische groei mogelijk maken, maar kunnen ook leiden tot nieuwe sociale conflicten. Volgens Volberda zullen “landen die geneigd zijn zich af te schermen van deze disruptieve technologieën en niet volop investeren in innovatie en nieuwe vaardigheden van de beroepsbevolking niet profiteren van deze nieuwe groeimogelijkheden”. Hervormingen in de aanbodfactoren van de economie – zoals infrastructuur, arbeidsmarkt, onderwijs, technologie en innovatie – zullen de agenda moeten vormen voor blijvende economische groei.

Nederland neemt de koppositie in Europa en streeft Duitsland en Zwitserland voorbij.

Nederland lijkt in alles voorbereid te zijn op de vierde industriële revolutie. Nederland stond vorig jaar nog op de 6^e plaats en is met twee plaatsen gestegen naar de 4^e positie. Nederland geeft in de 2019 ranking Zwitserland (5^e positie) en Duitsland (7^e positie) het nazien. Hierdoor is Nederland in Europa nu de meest concurrerende economie. Wereldwijd zijn alleen Singapore (1de positie), de VS (2de positie), en Hong Kong SAR (3^e positie) concurrerder. Het Nederlands Partnerinstituut van het World Economic Forum, het *Amsterdam Centre for Business Innovation* – onderdeel van de UvA – verzamelt sinds 2004 de gegevens voor Nederland. Figuur 1 toont de ontwikkeling van de ranking van Nederland in de WEF Global Competitiveness Index over tijd.

Figuur 1. Ranking Nederland in WEF Global Competitiveness Index, periode 2004-2019

Bron: Amsterdam Centre for Business Innovation (2019) op basis van de WEF Global Competitiveness Reports 2004 – 2019

Professor Henk Volberda, hoogleraar aan de Amsterdam Business School van de Universiteit van Amsterdam en Director van het Amsterdam Centre for Business Innovation, stelt: “Nederland heeft een zeer open dynamische economie (2^e positie) die volop profiteert van economische groei. Ons land heeft een zeer hoogwaardige fysieke en digitale infrastructuur van wereldklasse (4de positie in de ranking), een stabiel macro-economisch beleid (1ste positie), een efficiënte overheid met goed functionerende instituties (4^e positie), en een zeer goed opgeleide beroepsbevolking (4^e positie). In vergelijking met andere Europese landen heeft Nederland een uitstekende voedingsbodem om in de toekomst succesvol te concurreren (zie Tabel 1).”

De Nederlandse economie is veel wendbaarder geworden door een ondernemende cultuur, platte organisaties en groei van innovatieve bedrijven

Nederland heeft uitstekende instituties, in het bijzonder als het gaat om ‘checks and balances’ (juridische onafhankelijkheid, persvrijheid, openheid van de overheid), bescherming van intellectueel eigendom, ethiek en transparantie (zie Tabel 1). Maar de Nederlandse economie is bovenal ook zeer dynamisch. Na de VS heeft Nederland de meest dynamisch economie gekenmerkt door ruimte voor ondernemerschap waarbij het relatief gemakkelijk is nieuwe bedrijven op te zetten of te ontmantelen. Henk Volberda stelt: “Er zijn in Nederland steeds meer innovatieve bedrijven die groei realiseren (4^e positie) en die disruptieve technologieën en nieuwe businessmodellen omarmen (8^e positie). De Nederlandse bedrijven zijn ook veel minder hiërarchisch geworden (3^e positie) en kunnen zich gemakkelijker aanpassen aan de economische dynamiek”

Tabel 1. Belangrijke scores en opvallende sub-scores van Nederland op de 12 hoofdpijlers van concurrentievermogen

Factor	Ranking 2019	Verandering t.o.v. 2018
Institutes	4	▶
Terrorisme	73	▶
Onafhankelijkheid van de rechtsspraak	3	▲

Persvrijheid	4	▼
Toekomstgerichtheid overheid tav milieu	1	▲
Infrastructuur	2	▲
Kwaliteit van wegennet	2	▶
Efficiëntie van luchttransport services	3	▶
Efficiëntie van zeetransport services	2	▶
ICT	24	▼
Vaste breedband internet abonnementen	5	▼
Glasvezel internet abonnementen	35	▼
Internetgebruikers	11	▲
Macro-economische stabiliteit	1	▶
Inflatie	1	▶
Schulddynamiek	1	▶
Gezondheidszorg	21	▼
Gezonde levensverwachting	20	▼
Onderwijs en training	4	▲
Gemiddelde jaren aan scholing	26	▲
Vaardigheden toekomstig personeel	3	▲
Digitale vaardigheden in de samenleving	4	▶
Gemak in het vinden van vaardige werknemers	26	▼
Docent-tot-leerling ratio in eerste graads onderwijs	21	▶
Productmarkt	7	▼
Competitie in services	3	▼
Complexiteit in tarieven	113	▼
Handelstarieven	7	▶
Arbeidsmarkt	11	▼
Kosten van aannemen en ontslaan	12	▲
Samenwerking in werknemer-werkgever relaties	4	▼
Flexibiliteit van lonen	128	▼
Gebruik van professioneel management	2	▶
Aandeel van vrouwen in de beroepsbevolking	21	▲
Financieel systeem	17	▼
Financiering van MKBs	14	▲
Beschikbaarheid van venture kapitaal	14	▲
Gezondheid banken	18	▲
Marktomvang	20	▲
Bruto nationaal product (PPP, \$) per capita	27	▲
Import (% GDP)	9	▶
Bedrijfsdynamiek	2	▲
Kosten om een bedrijf op te richten	55	▼
Tijd om een bedrijf op te richten	8	▶
Houding tegenover ondernemingsrisico	9	▼
Bereidheid tot het delegeren van autoriteit	3	▲
Groei van innovatieve bedrijven	4	▲

Bedrijven omarmen disruptieve ideeën	8	▲
Innovatievermogen	10	▼
Diversiteit van de beroepsbevolking	15	▼
Multi-stakeholder samenwerking	3	▲
Wetenschappelijke publicaties	8	▼
Aanvragen voor patenten	11	▶
R&D uitgaven	17	▲
Kwaliteit van onderzoeksinstituten	17	▶

▶ = zelfde ranking; ▲# = stijging in ranking; ▼# = daling in ranking;

Bron: Amsterdam Centre for Business Innovation (2019), op basis van WEF Global Competitiveness Report 2019

Het lange termijn innovatievermogen van de Nederlandse economie en de achterblijvende investeringen in R&D en ICT blijven echter de achillespees

Ondanks de uitstekende voedingsbodem en de toegenomen wendbaarheid van de Nederlandse economie blijft het lange termijn innovatievermogen van Nederland kwetsbaar. Nederland is hier weer verder gedaald (10^e plaats) en laat een steeds groter gat vallen met innovatie-koplopers zoals Duitsland (1^e positie), de Verenigde Staten (2^e positie) en Zwitserland (3^e positie) op gebied investeringen in R&D en ICT (zie Tabel 2). Volberda stelt dat “de noodzakelijke private en publieke lange termijn R&D-investeringen (2% van het GDP, 17^e positie) voor toekomstige groei in Nederland structureel achterblijven. Ook laat Nederland steken vallen op het gebied van toepassing van ICT (24^e positie).”

Tabel 2. Top-10 Ranking innovatievermogen

Ranking 2019	Land
1	Duitsland
2	Verenigde Staten
3	Zwitserland
4	Taiwan (China)
5	Zweden
6	Korea
7	Japan
8	Verenigd Koninkrijk
9	Frankrijk
10	Nederland

Bron: Amsterdam Centre for Business Innovation (2019), op basis van WEF Global Competitiveness Report 2019

Een wendbare economie is goed voor de korte termijn economische groei, maar onvoldoende voor lange termijn economische groei (zie Tabel 3). Het is volgens Volberda juist nu het moment om te investeren in het toekomstige verdienvermogen van de Nederlands economie.” Volberda stelt daarom dat “het Nederlandse topsectorenbeleid een grondige opfrisbeurt nodig heeft. De nieuwe technologische uitdagingen van de vierde industriële revolutie (kunstmatige intelligentie, big data, robotisering, block chain, 3D printing) vereisen een meer nationaal innovatiebeleid om proactief de noodzakelijke publieke en private investeringen in deze disruptieve technologieën mogelijk te maken. Volberda moedigt dit kabinet om werk te maken van de plannen van een structureel groeifonds voor innovatie. Dit kabinet zou meer moeten investeren in deze nieuwe technologieën en daarmee samenhangende nieuwe bedrijvigheid die de klassieke topsectoren overstijgen”.

Tabel 3. Scores van Nederland op de innovatie-indicatoren

Factor Innovatie	Ranking 2019	Verandering t.o.v. 2018
Diversiteit van de beroepsbevolking	15	▼
Huidige staat van clusterontwikkeling	7	▼
Internationale co-uitvindingen	12	▶
Multi-stakeholder samenwerking	3	▲
Wetenschappelijke publicaties	8	▼
Aanvragen voor patenten	11	▶
R&D uitgaven	17	▲
Kwaliteit van onderzoeksinstituten	17	▶
Invloed van de afnemer op innovatie	11	▲
Geregistreerde merken	41	▼

[▶ = zelfde ranking; ▲# = stijging in ranking; ▼# = daling in ranking]

Bron: Amsterdam Centre for Business Innovation (2019), op basis van WEF Global Competitiveness Report 2019

Nederland heeft een goed opgeleide beroepsbevolking, maar het vinden van gekwalificeerd personeel remt de economische groei.

Nederland heeft een goed opgeleide beroepsbevolking en staat op het gebied van onderwijs en vaardigheden op de 4^e plaats. Nederland investeert in menselijk startkapitaal als het gaat om vaardigheden van afgestudeerden (3^e positie), digitale vaardigheden (4^e positie), aanvullende trainingen (5^e positie) en kritisch denken in het onderwijs (3^e positie). Professor Henk Volberda ziet echter een steeds groter wordende mismatch tussen het arbeidsaanbod en de vraag in Nederland: “Bedrijven komen steeds moeilijker aan goed opgeleid personeel (26^e positie) en het bestaande personeel is vaak onvoldoende bij of hergeschoold. In 2022 verwacht het WEF dat de helft van de beroepsbevolking fundamenteel nieuwe vaardigheden en kennis nodig heeft. Bovendien is het aantal jaren scholing dat een gemiddelde medewerker in Nederland heeft gehad te laag (26^e positie). Om toekomstige groei te bestendigen zou er meer moeten worden geïnvesteerd in opleiding en levenslang leren. Nederland zou hier een voorbeeld kunnen nemen aan Finland en Zwitserland”.

De Top-10 van de WEF Global Competitiveness Index 4.0

Singapore heeft de koppositie ingenomen in de Global Competitiveness Index 4.0. De top 3 van meest concurrerende economieën bestaat verder uit de VS (2de plaats) en Hong Kong (3de plaats). De lijst met de 10 meest concurrerende economieën bestaat in z'n geheel uit geavanceerde economieën. De grootste stijger in de top-10 is Hong Kong (van positie 7 naar positie 3) en de grootste daler is Duitsland (van positie 3 naar positie 7).

De Top-10 van de WEF Global Competitiveness Index

Tabel 4. Top-10 Ranking WEF Global Competitiveness Index 2019

Land	Ranking 2019	Verandering t.o.v. 2018
Singapore	1	▲ +1
Verenigde Staten	2	▼ -1
Hong Kong SAR	3	▲ +4
Nederland	4	▲ +2
Zwitserland	5	▼ -1
Japan	6	▼ -1
Duitsland	7	▼ -4
Zweden	8	▲ +1
Verenigd Koninkrijk	9	▼ -1
Denemarken	10	▶

▶ = zelfde ranking; ▲ # = stijging (van #) in ranking; ▼ # = daling (van #) in ranking

Bron: Amsterdam Centre for Business Innovation (2019), op basis van WEF Global Competitiveness Report 2019

Singapore voert deze editie van *The Global Competitiveness Report* van meest concurrerende economieën aan. Het land heeft de hoogste scores op een aanzienlijk aantal pijlers die gezamenlijk de ranking vormen (o.a. infrastructuur, gezondheidszorg, arbeidsmarkt en financieel systeem). Zo wordt de hoge mate van openheid gezien als een belangrijke succesfactor van het handelsland. Wat betreft de infrastructuur neemt Singapore zelfs de koppositie in. In het bijzonder excelleert Singapore in transportinfrastructuur, services en connectiviteit. Ook wat betreft eigenschappen van haar productmarkten behoort het land tot de kopgroep. Dit geldt eveneens voor de marktomvang als de mate van import in beschouwing wordt genomen. Verder behoort Singapore tot de koplopers wat betreft gezondheidszorg; de gemiddelde levensverwachting is 74.2 jaar. Wat betreft het innovatie ecosysteem heeft het land nog wel diverse verbetermogelijkheden. Hierbij valt te denken aan vaardigheden (19^e plaats), bedrijfsdynamiek (14^e plaats) en innovatiecapaciteit (13^e plaats).

De **Verenigde Staten** neemt de 2^e plaats in op de lijst van meest concurrerende economieën. Het heeft zonder meer de meest dynamische economie (nummer 1 op de pilaar bedrijfsdynamiek) dankzij de sterke ondernemende cultuur gericht op innovatie. Het land heeft een zeer flexibele arbeidsmarkt en een stabiel financieel systeem. Ook heeft het een van de grootste thuismarkten (2^e positie achter China). Dergelijke factoren dragen bij aan een levendig innovatie ecosysteem, waardoor de VS behoort tot een van de ‘super innovators’ (naast Duitsland en Zwitserland).

Ondanks het feit dat de Verenigde Staten de ranglijst aanvoert zijn er wel een aantal scores die de nodige zorgen geven en de toekomstige hoge positie van de VS kunnen beïnvloeden. Zo is door de opgeworpen handelsbarrières van het President Trump de openheid van de Amerikaanse economie afgenomen en de binnenlandse concurrentie sterk verminderd. Tevens is sociale binding afgenomen en is de sociale zekerheid verder verslechterd. Het zelfmoordpercentage in het land is vijfmaal hoger dan het gemiddelde in geavanceerde economieën. De gemiddelde levensverwachting ligt met 66,6 jaar drie jaar onder het gemiddelde van geavanceerde economieën en 7 jaar onder dat van Singapore en Japan. Daarnaast scoort de Verenigde Staten relatief laag op ‘checks en balances’ (12^e plaats), onafhankelijkheid van het juridisch systeem (25^e plaats), en transparantie (22^e plaats). Ook op het gebied van besturing van Amerikaanse ondernemingen (corporate governance) zijn er verbetermogelijkheden (31^e plaats). Qua gezondheidszorg blijft het land eveneens achter ten opzichte van de geavanceerde economieën. Dit is het gevolg van verschillen in de toegankelijkheid van

medische zorg alsmede de bredere sociaaleconomische ongelijkheden. Ten slotte is de adoptie van ICT relatief beperkt ten opzichte van andere geavanceerde economieën (27^e positie).

Hong Kong complementeert de top-3 van meest concurrerende economieën. Het concurrentievermogen van Hong Kong vertoont op meerdere dimensies van de ranglijst een zekere mate van overlap met Singapore. Op het gebied van innovatie en de efficiëntie van de arbeidsmarkt is Singapore echter net wat verder. Desondanks staat Hong Kong in de top-10 wat betreft een aanzienlijk aantal aspecten van de ranglijst. Op macro-economische stabiliteit, gezondheidszorg, financieel systeem en marktwerking staat het zelfs op de eerste plaats. Op de pilaar infrastructuur staat het derde. Deze positie is mede te danken aan de connectiviteit en infrastructuur van zeehavens. Ook op het gebied van ICT-adoptie staat Hong Kong op de 3^e plaats. De koppositie omtrent productmarkten is mede het gevolg van een zeer hoge mate van openheid in de handel. De grootste uitdaging voor Hong Kong betreft het ontwikkelen van innovatievermogen (26^e positie); dit is duidelijk de zwakste schakel van Hong Kong.

Zwitserland voltooit de top-5 van meest concurrerende economieën. In Zwitserland zijn een aanzienlijk aantal multinationals gevestigd die vaak leidend zijn in hun sector. Tevens is er een hecht netwerk van MKB-bedrijven die een reputatie hebben op het gebied van kwaliteit en innovatie. Het bedrijfsleven werkt intensief samen met universiteiten wat leidt tot innovatieve producten met commerciële toepassingen. De universiteiten zelf zijn ook toonaangevend. Zwitserland is de nummer 1 wat betreft investeringen in menselijk kapitaal en vaardigheden van de beroepsbevolking. Verder wordt Zwitserland gekenmerkt door een gunstig institutionele context (6^e plaats), een uitstekende infrastructuur (4^e plaats), geavanceerde en stabiele financiële systemen (4^e plaats), en een goed functionerende arbeidsmarkt (2^e plaats). Dat Zwitserland niet hoger gepositioneerd is komt door de geslotenheid van haar economie (87^e positie), de laagste klassering van geavanceerde economieën. Dit is voor een deel toe te schrijven aan de complexiteit van in- en uitvoerrechten (141ste plaats) waarmee het land de laatste plaats inneemt van de onderzochte landen.

Japan staat op de 6^e plaats van meest concurrerende economieën. Bij een aanzienlijk aantal aspecten die gezamenlijk de pijlers van de ranglijst vormen staat Japan in de top-10. Japan is koploper op gezondheidszorg en scoort een 5^e plaats wat betreft de kwaliteit van de infrastructuur; het heeft de meeste efficiënte treindiensten. Ook loopt Japan voorop in de toepassing van ICT (6^e positie) en zijn de financiële markten groot en stabiel (12^e positie). Op het gebied van kwaliteit van instituties blijft het echter relatief achter met een 19^e positie. Dit heeft te maken met een beperkt sociaal kapitaal (90^e positie) en relatief zwakke corporate governance (41^e plaats). Ook op het gebied van vaardigheden heeft Japan nog verbeterpotentieel. Zo scoort het extreem laag op de kwaliteit van het toekomstige medewerkersbestand (58^e positie). Verder kan Japan nog een inhaalslag maken op de meer ‘zachte’ aspecten die het innovatie ecosysteem versterken. Zo scoort het land relatief laag op verschillende aspecten van een innovatieve cultuur, waaronder ondernemerschap (35^e positie) en het nemen van risico's (58^e positie), creativiteit en kritisch denken (87^e positie).

Na de 6^e plaats van Japan volgt **Duitsland** op de 7^e positie. Duitsland is nog steeds kwetsbaar als het gaat om haar arbeidsmarkt (14^e plaats) en achterblijvende ICT-adoptie (36^e plaats). Maar Duitsland onderscheidt zich van de andere landen door een uniek en geavanceerd innovatie ecosysteem. Het land neemt wereldwijd de koppositie omtrent innovatie vaardigheden. Dit is het resultaat van het hoge aantal patenten (5^e positie), onderzoek publicaties (3^e plaats), kwaliteit van onderzoeksinstituten (4^e plaats). De hoge notering van Duitsland in de ranglijst is mede gebaseerd op de stabiele macro-economische omgeving (1^e plaats) en een zeer goed opgeleide beroepsbevolking (5^e positie). Het land heeft nog wel een inhaalslag te maken wat betreft de adoptie van ICT, in het bijzonder op het aantal mobiel breedband abonnementen (46^e plaats) en de ontwikkeling van het glasvezelnetwerk (72^e plaats).

Zweden staat op de 8^e plaats van de ranglijst. Het Scandinavische land kent vergelijkbare en relatief hoge scores op alle pilaren van de ranglijst. In vergelijking met andere Europese landen die vrij hoog scoren in de ranglijst lijkt Zweden het beste voorbereid te zijn op de toenemende technologische veranderingen. Zweden scoort hoog op ICT-adoptie (4^e plaats) door een consistente score op de verschillende onderliggende aspecten: gebruik van Internet (15^e plaats), aantal vaste Internetaansluitingen (12^e plaats), en aansluiting van woningen op glasvezelnetwerk (5^e positie). De Zweedse bevolking behoort ook bij de kopgroep wat betreft digitale vaardigheden (3^e positie). Ook de continue investeringen in menselijk kapitaal, zoals opleiding en vaardigheden (7^e plaats), stimuleren de Zweedse economie om het hoge innovatievermogen (5^e plaats) maximaal te benutten.

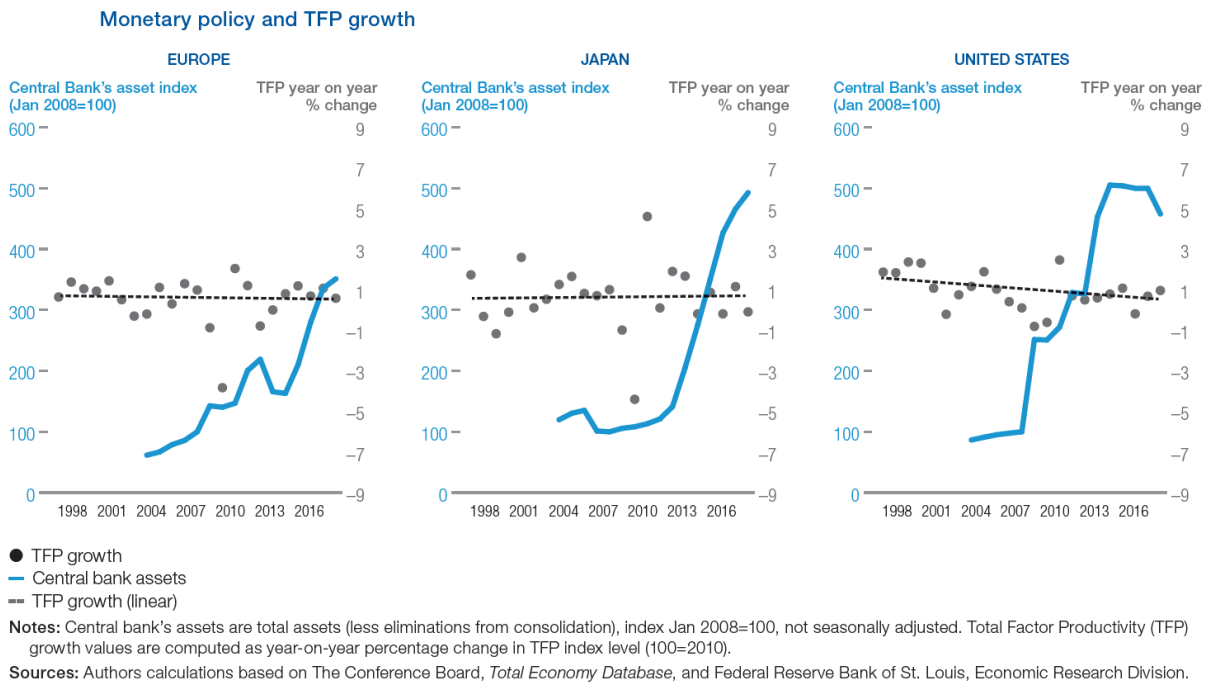
Het **Verenigd Koninkrijk** neemt de 9^e plaats in beslag op de ranglijst. Deze positie is grotendeels het resultaat van bepaalde sterktes die het van oudsher heeft: macro-economische stabiliteit (1^e positie) en een sterk innovatie ecosysteem (8^e plaats) en een dynamische economie (9^e positie). Ook is er een levendige zakelijke sector. Verder kent het land vergelijkbare scores voor zowel product, arbeids- als financiële markten. De laatstgenoemde scores gaan naar verwachting afnemen als de integratie met de Europese Unie afneemt door de Brexit. In vergelijking met soortgelijke landen lijkt het Verenigd Koninkrijk minder voorbereid te zijn op de snelle technologische veranderingen. Zo heeft het land een relatief lage score op ICT-adoptie (31^e plaats), hebben er relatief weinig woningen toegang tot het glasvezelnetwerk (79^e plaats), en scoort het land relatief laag op het aantal abonnementen op mobiel internet (34^e plaats). Het Verenigd Koninkrijk kent tevens relatief lage scores op digitale vaardigheden van de beroepsbevolking (29^e plaats).

Denemarken maakt ten slotte de top-10 van meest concurrerende landen compleet. Deze positie heeft het land mede te danken aan een goed functionerende arbeidsmarkt (3^e plaats) welke de basis vormt voor sterke sociale contracten. Het land is in staat om een effectieve markteconomie te verenigen met een hoge bescherming voor medewerkers alsmede een welvaartstaat met een actief arbeidsmarktbeleid. Toch kent de Deense arbeidsmarkt ook een toenemend aantal restricties voor het aannemen van buitenlandse arbeidskrachten en is het salarissysteem zeer rigide. De macro-economische omgeving is daarnaast ook zeer stabiel te noemen (1^e plaats). Ook op dimensies als sociaal kapitaal (5^e plaats) en de kwaliteit van de beroepsbevolking (3^e plaats) scoort Denemarken zeer hoog. Dit geldt eveneens voor de digitale vaardigheden van de bevolking (9^e plaats). De bureaucratische belasting voor het starten alsmede stopzetten van een bedrijf is beperkt. De zakelijke cultuur wordt ook gekenmerkt door vertrouwen, samenwerking en het omarmen van nieuwe ideeën (4^e plaats). Ten slotte zijn het aantal patenten en handelsmerken vrij hoog voor een vrij klein land als Denemarken.

Het ruimhartige monetair beleid van de centrale banken in geavanceerde economieën heeft geleid tot een stagnatie van de productiviteitsgroei en een verdere afkoeling van de economische opleving.

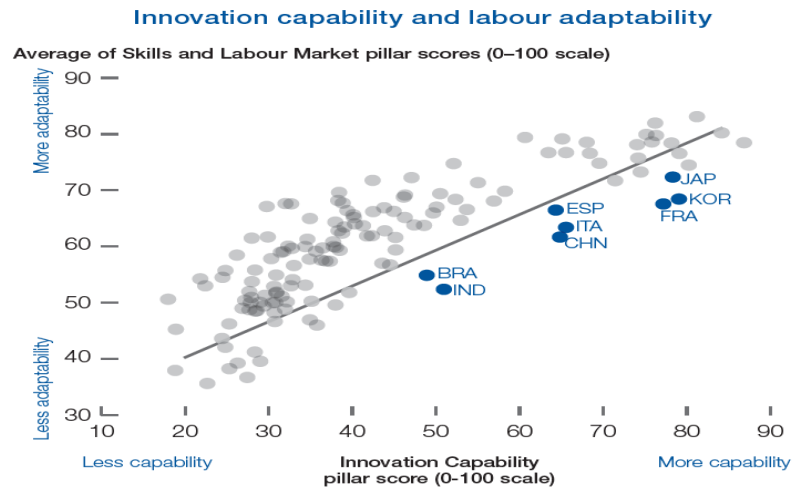
Door het ruimhartige monetair beleid van de centrale banken in de geavanceerde economieën is er meer dan 10 biljoen dollar geïnvesteerd in de laatste tien jaar en is een tweede grote depressie voorkomen. De productiviteitsgroei stagneert echter en de grenzen van het monetair beleid zijn bereikt (zie Figuur 2).

Figuur 2: Verruimend monetair beleid banken en afnemende productiviteit in Europa en de VS.

Om productiviteitsgroei en welvaart te bereiken spoort het WEF-landen aan om veel meer te investeren in menselijk en fysiek kapitaal door structurele hervormingen en fiscaal beleid. Het WEF waarschuwt hierbij dat de voordelen van technologie en kapitaalsinvesteringen alleen maar zullen renderen als landen tegelijkertijd ook investeren in talent ontwikkeling en een goed functionerende arbeidsmarkt (zie Figuur 3). Landen als Japan, Korea en Frankrijk zouden hun hoge investeringen in technologie en innovatie beter moeten balanceren met investeringen in menselijk kapitaal. Dit geldt ook voor landen met een lager, maar toenemend innovatievermogen, zoals Brazilië en India; zij zouden meer moeten investeren in menselijk kapitaal.

Figuur 3: Complementaire investeringen in innovatie en technologie met investeringen in talentontwikkeling en een adaptieve arbeidsmarkt

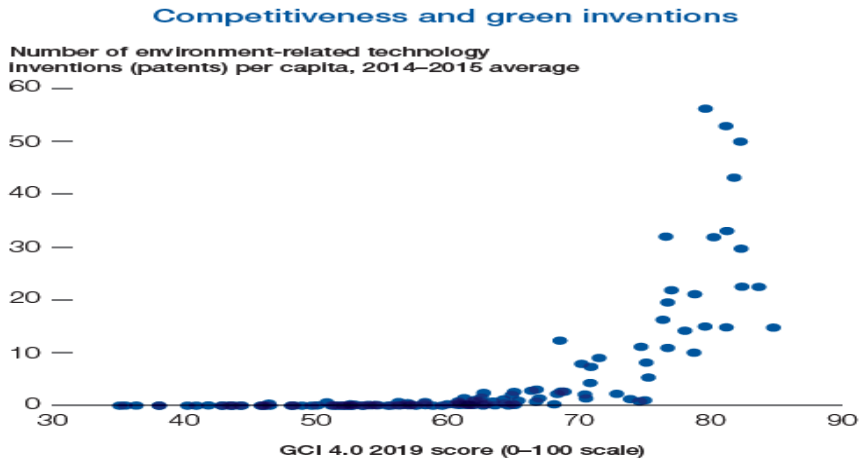
Source: World Economic Forum.

Notes: BRA = Brazil; CHN = China; FRA = France; IND = India; ITA = Italy; JPN = Japan; KOR = Korea, Rep.; ESP = Spain. N = 141. R= 0.68.

De wereld is niet op schema voor het behalen van de Social Development Goals

Duurzame economische groei is volgens het WEF de motor voor armoedebestrijding, versneller van menselijke ontwikkeling en duurzaamheid. Zo laat Figuur 4 duidelijk zien dat meer welvarende economieën meer groene milieu innovaties produceren.

Figuur 4: Concurrentievermogen en groene milieu innovaties

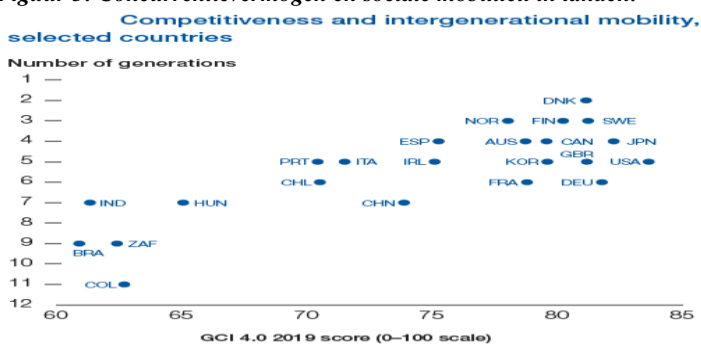

Sources: OECD and World Economic Forum.

Notes: The number of environment-related inventions (“green patents”) is expressed per million residents (higher-value inventions/million persons). Indicators of technology development are constructed by measuring inventive activity using patent data across a wide range of environment-related technological domains (ENVTECH), including environmental management, water-related adaptation, and climate change mitigation technologies. The total count includes only higher-value inventions (with patent family size ≥ 2). Detailed information on the methodology used to compute the patent counts is in the OECD Environment Database metadata.

Het afgelopen decennium is de groei duidelijk afgenomen en is het potentieel van ontwikkelde landen onvoldoende benut om progressie te maken op verscheidene Social Development Goals. Het WEF stelt dat landen met hetzelfde concurrentieniveau toch aanmerkelijk kunnen verschillen in effecten op duurzaam milieu en sociale gelijkheid. Concurrentievermogen kan gezien worden als het IQ van een economie en het kan op verschillende manieren worden aangewend. Sociale mobiliteit bijvoorbeeld, dat wil zeggen hoeveel generaties erover heen gaan voordat iemand van een lage-inkomsten groep een gemiddeld inkomsten groep bereikt, kan aanzienlijk verschillen bij landen met eenzelfde concurrentievermogen. In Denemarken bereikt men gemiddeld genomen binnen twee generaties een gemiddeld inkomensniveau, terwijl het in het Verenigd Koninkrijk gemiddeld 5 generaties in beslag neemt (zie Figuur 5).

Figuur 5: Concurrentievermogen en sociale mobiliteit in landen.

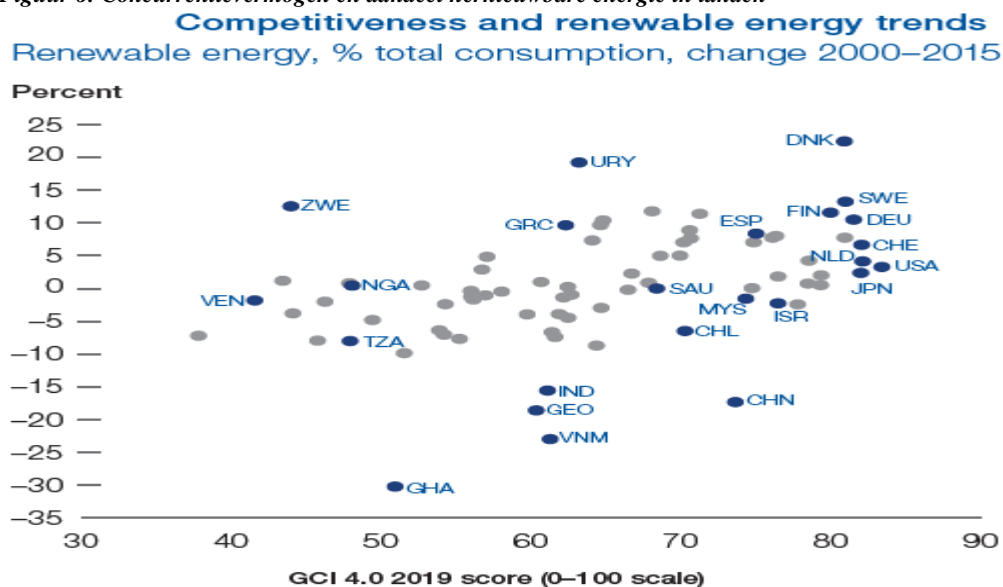

Source: World Economic Forum and OECD, *A Broken Social Elevator? How to Promote Social Mobility*, 2018.

Notes: Number of generations refers to the number of generations needed for those born in low-income families (bottom 10% of the income distribution) to reach mean income in their society.
 AUS = Australia; BRA = Brazil; CAN = Canada; CHL = Chile; CHN = China; COL = Colombia; DEU = Germany; DNK = Denmark; ESP = Spain; FIN = Finland; FRA = France; GBR = United Kingdom; HUN = Hungary; IND = India; IRL = Ireland; ITA = Italy; JPN = Japan; KOR = Korea; NOR = Norway; PRT = Portugal; SWE = Sweden; USA = United States; ZAF = South Africa.

Tevens laat Figuur 6 zien dat landen met een gelijk concurrentievermogen kunnen kiezen voor een groot aandeel in hernieuwbare energie (Denemarken) of juist een zeer laag aandeel in hernieuwbare energie (NL, USA, en Japan).

Figuur 6: Concurrentievermogen en aandeel hernieuwbare energie in landen

Sources: World Economic Forum; World Bank, *Sustainable Energy For All (SE4ALL)* database (accessed 10 September 2019).

Notes: Data available for 79 economies. CHE = Switzerland; CHL = Chile; CHN = China; DEU = Germany; DNK = Denmark; ESP = Spain; FIN = Finland; GEO = Georgia; GHA = Ghana; GRC = Greece; IND = India; ISR = Israel; JPN = Japan; MYS = Malaysia; NGA = Nigeria; NLD = Netherlands; SAU = Saudi Arabia; SWE = Sweden; TZA = Tanzania; URY = Uruguay; USA = United States; VEN = Venezuela; VNM = Viet Nam; ZWE = Zimbabwe.

Het WEF roept landen op om hun concurrentievermogen aan te wenden voor sociale gelijkheid en duurzaamheid in lijn met de Social Development Goals van de United Nations. De Scandinavische landen lopen hierin duidelijk voorop.

Grootste dalers en stijgers

In tabel 5 is een overzicht te zien van de grootste stijgers en dalers op de Global Competitiveness Index 2019. Hier valt in de eerste plaats de forse daling van Iran en India op. Ondanks de grote thuismarkt van India, het hoge niveau van ondernemerschap, wordt het concurrentievermogen aanzienlijk geremd door de bureaucratie en achterblijvende investeringen in gezondheidszorg en menselijk kapitaal.

Tabel 5. Grootste stijgers en dalers op de Global Competitiveness Index (Global Competitiveness Report 2019)

	Land	Ranking 2019	Verandering t.o.v. 2018
GROOTSTE STIJGERS	Azerbeidzjan	58	▲ 11
	Vietnam	67	▲ 10
	Koeweit	46	▲ 8
	Rwanda	100	▲ 8
	Zuid-Afrika	60	▲ 7
	Brunei Darussalam	56	▲ 6
GROOTSTE DALERS	Iran	99	▼ 10
	India	68	▼ 10
	Philippine	64	▼ 8
	Georgië	74	▼ 8
	Lebanon	88	▼ 8

[▲# = stijging (van #) in ranking; ▼# = daling (van #) in ranking]

Bron: Amsterdam Centre for Business Innovation (2019), op basis van WEF Global Competitiveness Report 2019

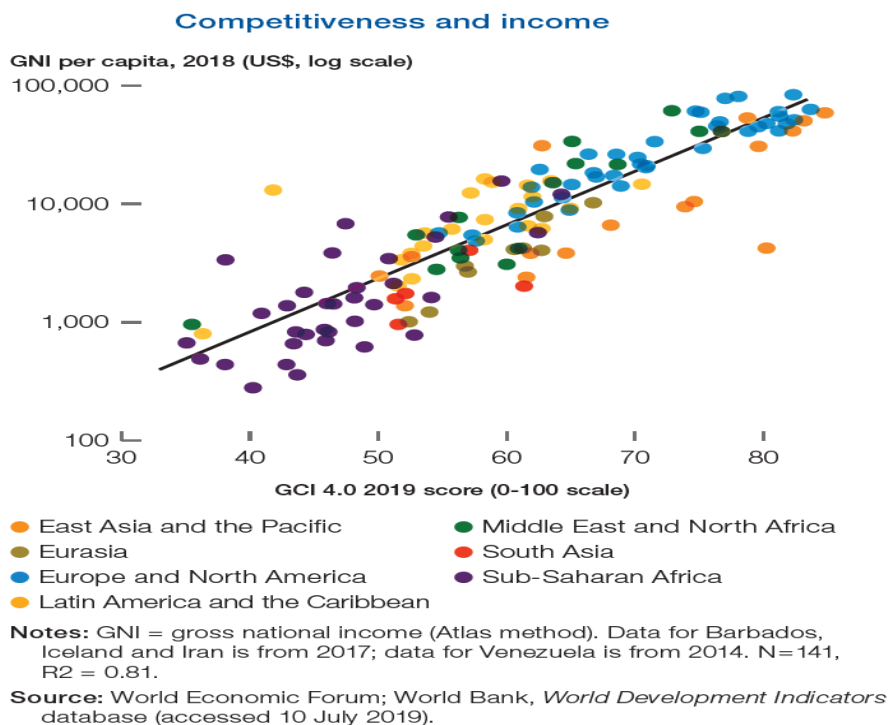
Executive Opinion Survey en Verantwoording

Deze uitkomsten zijn mede gebaseerd op de *Executive Opinion Survey* die ook dit jaar door het *Amsterdam Centre for Business Innovation* onder grote Nederlandse bedrijven en MKB-bedrijven is uitgevoerd. Dit betreft het Nederlandse deel van een gestandaardiseerde vragenlijst die in de 141 deelnemende landen is verspreid conform een vast protocol. Daarnaast is veelvuldig gebruik gemaakt van secundaire data (o.a. IMF, OECD, World Bank). Indicatoren waarbij gebruik gemaakt wordt van secundaire data wegen in totaal voor 70% mee. De indicatoren waarbij gebruik gemaakt van data uit het *Executive Opinion Survey* wegen in totaal voor 30% mee.

Het aantal indicatoren dat de basis vormt voor de ranglijst bestaat uit 103 indicatoren. Deze 103 indicatoren zijn geclusterd in 12 pilaren van concurrentievermogen. De 12 pilaren zijn weer geclusterd in vier thema's: een stimulerende omgeving, human capital, markten, en innovatie ecosysteem. De scores op de indicatoren worden uitgedrukt als de afstand tot de koplopers op de betreffende indicator.

Met de Global Competitiveness Index 4.0 wordt 80% van de variatie tussen landen verklaard wat betreft inkomen en 70% wat betreft langer termijn groei. Een hoger concurrentievermogen leidt tot een hoger gemiddeld inkomen en meer welvaart voor een land (zie Figuur 7).

Figuur 7: Concurrentievermogen en inkomen

Voor meer informatie over de methodologie wordt verwezen naar Appendix C van de Global Competitiveness Report 2019: “The Global Competitiveness Index 4.0 Methodology and Technical Notes”. De projectleider is Prof. dr. Henk W. Volberda, die het onderzoek met assistentie van Daphne Roovers heeft uitgevoerd.

Voor nadere informatie over de Amsterdam Business School, UvA of over dit persbericht kunt u contact opnemen met Henk Volberda, op +31 6 12972233 of per e-mail op h.w.volberda@uva.nl.